

SITUACIÓ

L'indret

Sant Joan Despí és al sud de la comarca del Baix Llobregat, al marge esquerre del riu, poc abans de la seva arribada al delta. El parc de la Font Santa és al samontà, a la part alta del terme, tradicionalment ocupat per les vinyes i els conreus de secà i avui totalment urbanitzat. El seu àmbit queda definit per la zona on confluen el torrent del Pont Reixat i la riera de la Font Santa. La riera de la Font Santa comença a la serra de Collserola, als contraforts de Sant Pere Màrtir, i té un recorregut curt i amb fort pendent. Abans d'arribar al Parc és canalitzada fins al riu Llobregat a través d'un col·lector que també recull el torrent de Pont Reixat.

El Parc i la ciutat

El parc de la Font Santa, a llevant del municipi, forma part d'una zona de construcció recent, que s'ha convertit en un punt neuràlgic de la població. Aquest sector uneix els barris de les Planes, Casc Antic, Residencial Sant Joan i Pla del Vent-Torreblanca i conté els principals equipaments i serveis de la ciutat (TV3, escoles, biblioteca pública, dipòsit d'aigua, cementiri, instal·lacions esportives, serveis municipals, etc). Envoltent el Parc diferents equipaments i el carrer de Sant Martí de l'Erm pel nord, l'avinguda del Baix Llobregat a l'est, el carrer de la Font Santa al sud i l'avinguda de la Mare de Déu de Montserrat a ponent.

LA HISTÒRIA

La riera, l'abocador, el Parc

Les aigües de la riera de la Font Santa i del torrent de Pont Reixat, fins fa algunes dècades, seguien lliurement el seu camí entre la serra de Collserola i el riu Llobregat. A l'indret del Parc, la riera havia excavat el seu llit entre les vinyes, els garrofers i les oliveres del samontà. La caça hi abundava, sobretot els conills i les perdius. Molt a prop del pont del carrer Marquès de Monistrol hi havia la font de la Font Santa, un dels llocs d'esbarjo predilectes dels santjoanencs. La gent hi anava, tot passejant, a berenar i a gaudir de l'aigua fresca de la font. La riera era també el camí natural per anar del poble al cementiri.

Un sector de la riera de la Font Santa, avui ocupat pel Parc, l'any 1936

Des de la meitat del segle xx Sant Joan Despí, com tants altres municipis metropolitans, va patir un fort increment de població i un creixement urbà desordenat i sense control. Els conreus de secà anaven desapareixent sota l'onada constructiva i els camins naturals de l'aigua es tallaven massa sovint. Els desbordaments de les rieres es feien més freqüents i s'agreuaven els efectes de les inundacions. Per tal de resoldre aquesta problemàtica, ja en els anys seixanta, es va construir un col·lector per a la riera de la Font Santa. Aquest aviat va resultar insuficient i, vint anys després, va ser substituït per un de nou.

L'any 1987 el barranc de la riera de la Font Santa, sota del Parc actual, es va usar com abocador. En un any s'hi van llençar 230.000 tones i es va omplir ràpidament. L'AMB seguint en la seva tasca de guanyar noves parcel·les de verd, fins i tot en els llocs més impensables, es va plantejar un nou ús per a aquests terrenys. Després de realitzar els treballs previs de sanejament, segellat i estabilització, el 1991 se'n va recuperar un primer sector, situat més amunt de la riera, a Esplugues de Llobregat. Poc després, entre 1994 i 1995, es van construir 6,5 hectàrees de parc, que han seguit creixent fins a les 15,7 ha actuals. El parc de la Font Santa és avui un gran espai verd de Sant Joan Despí. La seva creació ha comportat una millora ambiental i paisatgística de primer ordre, en un indret guanyat a l'abocador per al lleure ciutadà.

COM ÉS EL PARC

El parc de la Font Santa és actualment el més gran de la Xarxa de Parcs Metropolitans. El pont del carrer del Marquès de Monistrol constitueix un excel·lent mirador, des d'on es poden observar àmbits diversos i la seva adaptació a un relleu força complicat: amb terrasses i esplanades a diferents nivells, talussos amb pendents pronunciats i el cementiri amagat al fons. La vegetació és rica i variada, amb una gran diversitat d'espècies d'arbres i arbusts.

L'antic fons de riera, entre el pont i l'avinguda del Baix Llobregat, ha estat reblert i remodelat recentment, millorant els accessos i la connexió entre els barris que l'envolten. S'hi ha plantat una parcel·la amb vinyes que recorden els antics conreus de la zona i s'han obert nous camins de passeig. Quan ens apropem a l'avinguda del Baix Llobregat els equipaments guanyen protagonisme amb espais amplis per a la pràctica de jocs i esports molt diversos i per a totes les edats.

La construcció del Parc damunt d'un antic abocador va comportar l'existència de moviments d'assentament de terres. Per això les terrasses s'han fet amb murs de gabions (pedres dins d'una gàbia de tela metàl·lica, que sovint s'usen per protegir les vores dels rius) molt adequats, en aquest cas, per la seva gran flexibilitat. Alguns d'ells, totalment coberts de buguenvil·lees, esdevenen un viu esclat de color porpra durant la floració. Les terrasses, de gespa o de sauló, lligades al relleu per rampes i camins, permeten un ús divers on cadascú pot trobar el lloc que més li plagi. Els caducifolis que les guarneixen ofereixen cada primavera un bell espectacle de color, on s'alternen i es succeïxen les flors rosades dels arbres de l'amor, blanques i perfumades de les robinies, roses i globulars de les acàcies de Constantinoble, lila pàl·lid i amb forma de petites estrelles de les mèlies, lila brillant de les xirlandes i groc viu de les tipuanes.

L'esplanada, de la part central, està formada per dos indrets de característiques diferents. En un d'ells hi ha l'arbrada més gran del Parc, formada per aurons i freixes. Les seves fulles regalen ombra fresca a l'estiu i prenen boniques tonalitats a la tardor. Més amunt, l'espai s'obre en una àmplia plataforma de sauló, on hi ha el bar i un sector per a la pràctica d'esports. Fistonejant l'arbrada i el talús del cementiri, masses arbustives de mimoses i eucaliptus, verdes tot l'any, formen pantalles vegetals aromàtiques i vigoroses. Aquesta agrupació es dona de manera natural al seu país d'origen, Austràlia, on les mimoses formen densos matolls sota les capçades dels eucaliptus.

A ponent, el sector de Pont Reixat ocupa l'espai reblert del torrent del mateix nom, que abocava les seves aigües a la riera de la Font Santa i separa un sector amb oficines i habitatges d'una zona industrial. El formen un gran prat amb arbres esparços, molts d'ells de ribera, equipat amb bancs i zones de jocs infantils. Al final del Parc hi ha una zona d'hortos urbans per a ús de la gent

gran de Sant Joan Despí. Una iniciativa per promoure activitats sostenibles i per recuperar el vincle històric entre el municipi i l'activitat agrícola. Les parcel·les disposen d'escomesa d'aigua, casetes d'eines, taules i bancs i compostadors per a fer adob.

Avançant en el camí de les bones pràctiques ambientals, el Parc es rega amb aigües freàtiques i disposa d'un sistema de telegestió del reg, que permet controlar les necessitats d'aigua mitjançant un programa informàtic. El resultat és una gestió més eficient tant pel que fa al consum d'aigua, com als costos de manteniment.

En una de les terrasses del Parc, que miren a ponent, hi ha una curiosa escultura de bronze, que forma un gran finestral al paisatge. El seu nom és *La família de l'home*. Una creació (inaugurada l'any 1998) del prestigiós escultor barceloní Xavier Medina Campeny. Aquesta important obra d'art, a més de transmetre bellesa, vol ser un crit d'alerta en defensa de la natura. El personatge central és un mico, fill d'un búfal i d'un xiprer. L'autor imagina un futur on el mico salta en llibertat, els búfals omplen les praderies i els boscos creixen esponerosos, sense patir cap mena d'agressió. Un cant a l'existència, al món natural, a tot allò que és viu i que, per tant, és en risc de desaparèixer.

Les vistes

L'amplitud visual i l'absència de límits permeten gaudir de bones panoràmiques. Des del pont del carrer Marquès de Monistrol, cap a ponent, s'observa la vall del Llobregat i, com a teló de fons, un sector del massís de Garraf entre Sant Ramon i el Montpedrós (amb forma de con volcànic). Cap al nord-est, la muntanya de Sant Pere Màrtir (399 m, amb l'antena de telefonia al cim). Des de la banda de Pont Reixat, cap al nord, l'edifici Walden i l'antiga xemeneia, avui mirador, de la fàbrica de ciment a Sant Just Desvern; darrera seu, el Puig d'Olorda, que ha patit l'acció de les pedreres. En direcció sud la vista abasta fins al delta del Llobregat i el mar.

● Altres perennifolis

- 13 Acacia longifolia, **mimosa de tot l'any**
- 14 Casuarina cunninghamiana, **casuarina**
- 15 Ceratonia siliqua, **garrofer**
- 16 Eucalyptus camaldulensis, **eucaliptus de fulla estreta**
- 17 Eucalyptus globulus, **eucaliptus comú**
- 18 Eucalyptus gomphocephala, **eucaliptus**
- 19 Grevillea robusta, **grevil·lea**
- 20 Olea europaea, **olivera**
- 21 Schinus molle, **pebrer bord**

● Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 22 Acer campestre, **auró blanc**
- 23 Acer negundo, **negundo**
- 24 Acer saccharinum, **auró argentat**
- 25 Albizia julibrissin, **acàcia taperera**
- 26 Catalpa bignonioides, **catalpa**
- 27 Cercis siliquastrum, **arbre de l'amor**
- 28 Fraxinus angustifolia, **freixe de fulla petita**
- 29 Fraxinus pennsylvanica, **freixe vermell d'Amèrica**
- 30 Gleditsia triacanthos, **acàcia de tres punxes**
- 31 Jacaranda mimosifolia, **xicranda**
- 32 Jacaranda ovalifolia, **xicranda**
- 33 Koeleria paniculata, **saboner de la Xina**
- 34 Malus domestica, **pomera**
- 35 Melia azedarach, **mèlia**
- 36 Morus alba, **morena blanca**
- 37 Parkinsonia aculeata, **parquinsònia**
- 38 Platanus x hispanica, **plàtan**
- 39 Populus alba, **àlber**
- 40 Populus x canadensis, **pollancre del Canadà**
- 41 Populus nigra 'Italica', **pollancre gatvax**
- 42 Prunus avium, **cirerer**
- 43 Prunus dulcis, **ametller**
- 44 Prunus persica, **presseguer**
- 45 Rhus typhina, **sumac americà**
- 46 Robinia pseudoacacia, **robinia**
- 47 Salix babylonica, **desmai**
- 48 Sophora japonica, **sòfora**
- 49 Sophora japonica var. pubescens, **sòfora**
- 50 Tamarix parviflora, **tamaric**
- 51 Tipuana tipu, **tipuana**
- 52 Ulmus minor, **om**
- 53 Ulmus pumila, **om de Sibèria**

■ Arbusts i altres plantes

- 1 Abelia x grandiflora, **abèlia**
- 2 Acacia sp., **acàcia**
- 3 Agave sp., **atzavara**
- 4 Bougainvillea glabra, **buguenvil·lea**
- 5 Cassia corymbosa, **càssia de corimbe**
- 6 Coronilla valentina ssp. Glauca, **carolina**
- 7 Escallonia rubra, **escalònia**
- 8 Euonymus japonicus, **evònim del Japó**
- 9 Hedera helix, **heura**
- 10 Jasminum humile, **gessamí**
- 11 Juniperus horizontalis, **savina**
- 12 Laurus nobilis, **llorer**
- 13 Lavandula angustifolia, **espigol**
- 14 Ligustrum ovalifolium, **troanella**
- 15 Lonicera japonica, **liligabosc japonès**
- 16 Myoporum acuminatum, **miòpor**
- 17 Myoporum parvifolium
- 18 Nerium oleander, **baladre**
- 19 Parthenocissus tricuspidata, **vinya verge**
- 20 Phlomis fruticosa, **ventel·losa**
- 21 Photinia x fraseri, **fortínia**
- 22 Pittosporum truncatum, **pitòspor**
- 23 Pyracantha sp., **piracant**
- 24 Rosmarinus officinalis var. prostratus, **romani rastret**
- 25 Senecio angulatus
- 26 Spartium junceum, **ginesta**
- 27 Tecomania capensis, **tecomària**
- 28 Teucrium fruticans, **teucri blau**
- 29 Viburnum awabuki
- 30 Viburnum tinus, **marfull**
- 31 Vitis vinifera 'Merlot', **vinya**
- 32 Vitis vinifera 'Macabeo', **vinya**
- 33 Westringia fruticosa
- 34 Yucca sp., **luca**